

Numărul 43. Oradea-mare 24 oct. (5 nov) 1899. Anul XXXV.

Apare duminică. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$, de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

S b u c i u m.

— Precum spui, domnule avocat, ai cerut prelungire de termen. Voi face tot ce voi pute, să salvez barem cinstea numelui se, dacă dănsul nu s'a îngrijit de nimic. Triste urmări ale și mai tristului se, rost de viață. Ce-și va dice copila mea? Mai curând sau mai târziu va afla tot. Ce se va alege din respectul și amintirea plină de pietate, ce ar trebui să-și rămână copilul după moartea părintelui ei? Iată urmările deprimătoare ale vișului și patimei, ce ca un demon s'a încuibat în sângele și simțul lui. Nu s'a putut predomina, s'a aruncat în viltoarea nimicitoare a jocurilor. Cărți, bursă, societate rea... dar să nu mai vorbesc de aceste. Odihnească în pace... În fond n'a fost om reu. A fost un ușuratic nechibzuit, care nu se gândise nici odată la ziua de mâine, trăise totdeauna pentru cea de azi.

— Și acum doamnă dragă, scusați, o nouă și mai neplăcută surprisă.

— Vre-o nouă datorie, vre-un angajament...

— Nu. E o altă categorie de... Ei, scurtă vorbă, e vorba de două cambii falsificate.

— Domnule!...

— Da, doamna mea. Priviți, aci sunt cele vechi. M'am informat, cele noue sunt la bancă. Sunt niște cambii girate de mine, eu inse n'am cunoștință de ele,

— te asigur pe onoarea mea.

— E cu puțință?

— Da. Cambiile au scadența unul peste cinci zile, altul peste opt.

— Dumnezeu, — Doamne și asta încă!

— E într'adevăr trist și regret mult a ve fi supărat, dar...

— De unde Doamne să le acopere toate fărădelegilele aceste?

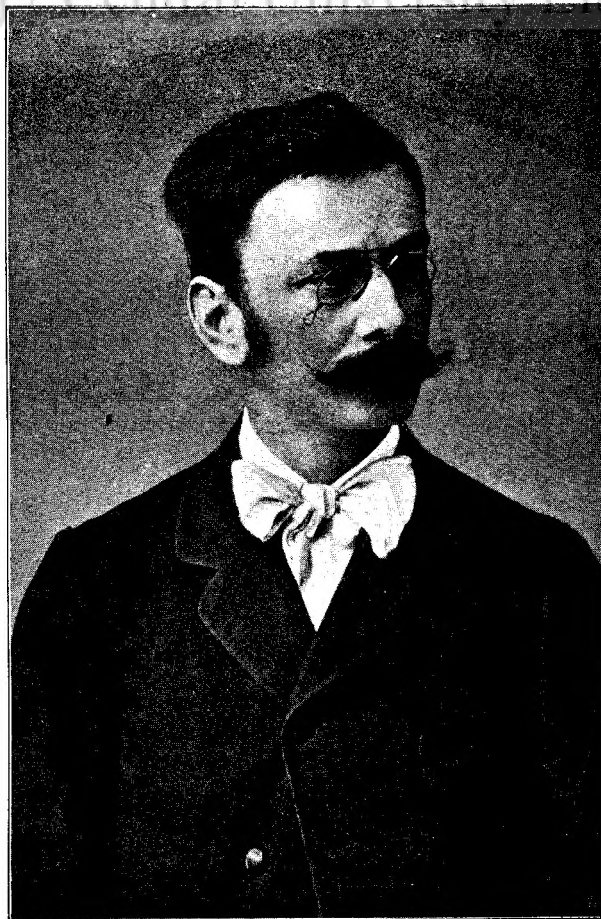
Advocatul Biertan privia la veduva Codreanu cu satisfacție sufletească. Desperația și necazurile ei îi erau numai bine rânduite, ca să-și ajungă scopul.

— Și e suma cam mare, — dice Biertan forțând un ton de compătimire — sunt opt mii șapte sute.

— Asta întrece marginile posibilității! Nu pot atâta, nu am de unde!... Să me omoare, nu am!

— Atunci e reu... Ajungând la proces, se află falsificarea; — pentru că eu — scusați doamnă dragă — trebuie să declar iscălirea mea falsă. — Mi-a fost amic repostatul, dar...

— Înțeleg domnule, înțeleg

DR. D. P. BARCIANU.

leg... dta nu poți, nici că s'ar pute una ca asta... să plătești dta, Doamne ferește... Spune-mi ce e de făcut? Mi s'a sfârșit toată judecata, nu me pot reculege — ah, Doamne, Doamne...

Începă a plânge.

— Nu plânge, doamnă dragă. E greu, e trist, e tragic...

— Ce să me fac, domnule? De unde să iaș o sumă atât de mare? Cât am, din ce pot face parale, abia pot achita celelalte... Opt mii șapte sute, luate cu cambii falsificate... Se poate să nu plâng, să nu-mi blaslēm soartea?... Nu, nu pot, trebuie să me nimesc!...

— Te las acum, doamnă dragă. Nu desperă, cugetă că ai un prietin — aci o fixă ager, — care încă va face tot ce va pute, *pentru dta*.

— Pentru mine?...

— Da, *pentru dta*, doamnă dragă. Sărut mânuțele acum — mâne apoi o să ne mai înțelegem.

Doamna Codreanu rămase desperată. Pe lângă necazurile ei, i-au intrat ca cule în cap și ultimele cuvinte ale avocatului.

— Să fie oare un miserabil, — își duse, — care să aibă gânduri mășave. S'ar pute? Ar voi oare să-și tragă vre-un folos din necazurile mele, să?... Nu, nu se poate... ar lipsi omul în om!... Ah Iulio, scumpa mamă, să nu fi tu, ușor aș pune capăt acestor suferinți... Aș voi să te feresc de durerile și amărăciunile vieții și nu pot... Tu îți plângi acum pe tatăl teă — eu îți plâng viața, nefericirea, soartea, nedreptățile ei, îți plâng păcatul de a te fi născut... te plâng pe tine... Pe drumuri rămânem, sărace, lipsite și tu... tu scumpa mea vei fi lipsită de toate plăcerile. Tu, băiat nevinovat, cați jertfă urgisirei sorții, negândirilor părințești...

Astfel se frământă plângând veduva Codreanu, când i se aduse o scrisorică. Eră de la Iulia. Ea scriea: „Scumpa mea mamă.

„Șiu că ești foarte mâhnită în suflet. Cu drag aș sbură la tine să te mângăi, să-ți alin barem încâtva durerea. Mai sânt două luni până te pot îmbrățișa și sărută, scumpa mea. Până atunci mângăie-te cum poți, atunci apoi voi fi în brațele tale — așa-i, scumpa mea, că atunci îți va fi mai ușor? Vei avé doar Luca ta lângă tine și Luca nu te va lăsa să te superi. Ah mamă dragă, ce duioasă aștept timpul acela. N'am doar pe nimeni altul în lume, tu nu ai pe nimeni — vom trăi una pentru cealaltă. Și Luca se supără când o știe pe mama mâhnită. Promite-mi că nu plângi mult!

„Săracul tata, a fost atât de bun cu noi și noi l-am avut atât de drag. Cearcă scumpă mamă și îți întărește inima — și-o spun eu, Luca ta și Luca îi mare acum. Apropoș, știi că chiar în ziua plecării mele de aici din institut, voi fi de șasespredece ani. Merg fată mare acasă, să fiu de mângăiere scumpei mele mame. Veți dragă, barem într'atât a lucrat cu reson soartea — că nu ne-a lipsit de iubitul nostru tată până am crescut mare. Ce făceați tu scumpă acasă fără tata și fără Luca ta?

„Dar veți, tot sânt copilă, mi-am propus să te mângăi și te super mai mult. Peste două luni sânt la tine, și me poți certă pentu asta.

„Mi-ai scris că nu vom mai locui în casele noastre, că trebuie să le vindem. Nu-mi pasă. Luca cu mama ei încăp și într'o odaie chiar. Nu doresc să am nimic alta, decât pe tine scumpa mea. Tu mi-ai

dis de atâtea ori, că dacă își păstrează omul cinstea și virtutea, are toată avuția pământească. Și cuvintele tale le-am închis în inimă.

„E ora de culcare, s'a tras clopoțelul. Adio scumpa mea mamă. Îți sărută mânil și te îmbrățișează în cuget

„a ta
„Luca“.

„P. S. De Paști să nu-mi trimiți ca de alte dată rochie nouă. — Te mai sărut de mi de ori“.

Isprăvind cu cetitul, doamna Codreanu sărută scrisoarea, o strinse la inimă și lăsându-se pe o canapea, începă mai dureros a plânge.

*

A doua zi Biertan se presentă la doamna Codreanu cu față cât putea de îndușoată.

— Doamna mea, ce hotăriri ai luat?

— Nimic, domnule, n'am ajuns la nimic. Mi-am dat seama, mi-am făcut fel de fel de socoteli, dar nu pot ajunge la nici un fel de rezultat. Nu am de unde acoperi tot. Cambiile acele mari rămân neachitate. Mi-am luat în calculație și juvare și tot ce am indispensabil, dar e imposibil. Pe lângă cea mai mare bunăvoință, de a salvă cinstea numelui ce port, dar nu pot. Me doare și mi sfășie inima că nu pot să asigur copilei mele o gingaș și dragă amintire a tatălui seă... E datoria mea să fac aceasta, dar mi-e peste putință. Sărmana copilă, ea nu știe ce soartă tristă o așteaptă. Țilele trecute i-am scris, că nu vom locui în casa noastră, că o vindem. Și buna copilă s'a împăcat ușor. Vream să o pregătesc încet cu încetul pentru sărăcie.

— Faci reu, doamnă dragă. Pentru ce să-i pricinești dureri?

— Ei bine, să las să vină acasă cu iluzii și aici să afle cea mai crudă desiluzie?

— Așa-i, așa, duse Biertan cam șovăitor — dar... toate s'ar pute...

— Nu se pot, domnule. Trebuie să me impac cu soartea așa cum este ea. Să suport toate greutatele, toate durerile pentru copila mea. Ea are nevoie de sprijin.

— Ar fi păcat, ca o femeie tineră, încă frumoasă și grațioasă ca dta să...

— Te rog, domnule avocat, nu-mi vorbi de lucruri cari me supără.

— Ei bine — duse Biertan luând îndrăzneală — pot eu să-ți spun altfel de cum este? Și sânt eu de vină, dacă grațiile ce le ai sânt ispititoare?

Doamna Codreanu ascultându-l, se întunecă tot mai mult la față.

— Ar fi păcat, urmă avocatul, să-ți întuneci fruntea aceea netedă și senină de gânduri și ochii aceia limpezi și expansivi să-ți turbure lacrimile. Nu-i suferința și durerea pentru așa ființă nobilă și gingașă. Dta ești tineră, frumoasă, trebuie să guști plăcerile vieții până le ofere, până nu-i prea târziu.

— Au trecut toate, domnule avocat și te rog încă odată să nu-mi spui astfel de vorbe. Sânt mamă și am alte gânduri și datorii de implinit. Plăcerile vieții nu mai sânt pentru mine, le-au mistuit de mult cei treizeci și patru de ani ce-i am. Fericirea e o concepție abstractă pentru mine. Tot ce am dorit și doresc e, ca Iulia mea să fie fericită; — dar și aceasta dorință se stingă după șirul celorlalte desiluzii ale vieții mele.

— Doamnă dragă, nu mai pot tăce, me silește

inima să vorbesc. Vreau să te fac fericită, să te lipsesc de miserie.

Doamna Codreanu priviă uimită la densusul. — E totuș un miserabil — își duse — precum am presupus.

— Vreau să ai tot ce dorești, în schimbul prieteniei și simpatiei dtale. Îți salvez numele familiei, îți fericesc copila...

— Domnule uși de doue impregiurări, — duse doamna Codreanu cu voce severă. — Întâiu, că dta ai nevastă; a doua, că vorbești cu o femeie văduvă, săracă, necăjită, dar cinstită, care nu-și mânjește conștiința și liniștea sufletească pentru aurul dtale.

— Sânt foarte frumoase teoriile acestea, dar în lumea de ađi nu mult cumpenesc, doamna mea. După ce te va șci lumea săracă, te lasă la o parte. Nu te mai consideră ca până aci, nu te ajutorează în miserie, nu-ți alină suferința cu mângăierii. Lumea-ı egoistă, e mândră...

— Fie, nu-mi pasă, — duse doamna Codreanu cu ton rezolut. Eă încă voi fi mândră de cinstea mea.

— Nu așa mare cinste, doamnă dragă, când asupra familiei va fi odiul falsificărilor.

— Nu eă le-am făcut, rușinea cade asupra cuil le-a sevrșit. Sânt curată în fapte, liniștită în conștiință.

— Lumea judecă altfel. — Trecem apoi la primul punct al dtale. Am nevastă, dar numai cu numele. Dta șci cum trăim. Sântem separați de ani de ăile.

— Vina e a dtale domnule.

— E greș de constatat. — Ei, în cele din urmă nu ı neă un zor, te mai gândeșce asupra lucrului. — Cambiile espiră numai peste câteva ăile, eventual avem timp încă.

Doamna Codreanu tăcu cufundată în gândiri. În internul ei se născu o luptă sguđuitoare între suferințele ei și ura ce aă produs-o spusele lui Biertan. Și acesta luând de bun augur tăcerea ei, încetinel se furisă afară și se duse, lăsându-o singură, să poată medită în tihnă.

*

În ăiua următoare nu se arătă Biertan la doamna Codreanu. Așteptă să fie chemat.

Doamna Codreanu se puse și ı scrise următorul rēvaș:

„Domnule,

„Purtarea dtale de erı este necualificabilă. O condamn din inimă și te desprețuesc. Dacă a greșit unul, nu e urmare să greșască și al doilea. Dacă copila mea nu moșteneșce pe lângă miserie, barem numele părintelui ei, fără odiu și fără păcate, va avé numele mamei sale și mama ei va șci sta în fața pericolelor cu fruntea senină de păcate și cu conștiința curată. Vină loviturile sorții cât vor să vină, le voi îndurá, cinstea mea și a copilei mele ínse le voi păstrá ca cea mai scumpă avuție.

„Văduva Codreanu“.

— Așá — își duse ea, punénd în plic scrisoarea — voiú îndurá toate miseriile vieții, voiú munci pentru existență, dar sufletul meu nu-l vënd pe baniı lui Iuda. — Și acum Iulia mea, te așteaptă mamă-ta cu dor, m'am întărit. Dacă alte averi nu vom avé, ne vom păstrá cinstea și virtutea în suferințe, — aceste sânt bogățiile pămēteșci.

MARGARETA MOLDOVAN.

Mântuire.

*Tu te-ai plecat iubite
De cântul meu învins...
Cu mânilor 'mpletite
Pe frunte m'ăi atins.*

*O cale nerănită
De-al soarelui apus...
La apa cea sfințită
Din ost... ne-a dus.*

*Un zimbet de la tine
Sub vëlul liniștit...
Am înecat suspine
Și recă ne-am despărțit.*

*Ingenunchiați în zare
Sub boltă de palmarı
Sorbit-am vindecare
În stropi curății și mari.*

*Căci te-ai plecat iubite
De cântul meu învins,
Cu mânilor 'mpletite
Pe frunte m'ăi atins.*

*O cale nerănită
De-al soarelui apus
La apa cea sfințită
Din ost încet ne-a dus.*

Sibiu 21 nov. 1899.

MARIA CUNȚANU.

Solia.

(după Heine)

*Băete, sus! aruncă șeaua
Pe cal, și-aleargă 'n sbor cu el,
Mai repede ca rînduneaua,
La craiul Duncan, la castel.*

*Te furisază 'ntr'o clipită
În grajd și-așteaptă pe argut
Și 'ntreabă-l: „Care se mărită
Dintre prințese, în palat?”*

*De-ți spune: Brună e mireasă,
Să-mă fi aici, cât ai clipă.
De-ți spune: Blondă e mireasă,
Atunci, te rog, nu te pripi.*

*Te du atunci în tîrg și cere
Un ștreang, și 'ntoarce-te 'napoi
În trap domol, și în tăcere
Să viă ca să mi-l dai apoi.*

ST. O. IOSIF.

„Pe vędute“.

— Amintire. —

În seara vieții sale genialul poet german Goethe a spus, că cele mai plăcute suveniruri, de cari întotdeauna cu drag își aduce aminte sunt: prostiile din copilărie! Singur pentru prostiile aceste nu regretă că a trăit, căci numai în prostiile din copilărie se cuprinde adevăratul farmec al vieții.

Acum dacă Goethe, care mai avea și alt titlu de a nu-și regreta viața, singur de prostiile din copilărie se bucură, de ce nu ne-am bucura și noi a muritorilor numeroasă ceată, cari la dosariul vieții poate n'avem alta rubrică de veselie decât „prostiile“ severșite în copilărie și mai apoi?

Capul calendarii deșu nu mi l-am prea făcut! E nebunie, câtă vreme nici odată nu ți-se întemplă așa după cum dorești! Între ori ce impregiurări fă-ți datoria și apoi pânza vieții ți-se țese după cum a fost urzită!

Dacă mi-se întemplă vre-o scrințită: se încălesc izele și desnădejdea me cuprinde, de grabă me reintorc cu gândul la timpul basmului fără de seamă și deodată norii se risipesc, furtuna se împrășcie de seninătate și farmecul amintirilor sau prostiilor din copilărie.

Sunt unii copii, — bată-i norocu, — par' că a-nume urziți numai spre „proști“ și spre necazul părinților! Eă încă, — nu-mi fie imputat — eram de pânura acestora. Nu eă o dic, dar veți gurile rele! S'a pornit gura satului și fără șcirea mea am ajuns om de... nici o treabă.

Vreaș să ve povestesc o ispravă sprincenată și deoare-ce copilăriei hotar încă nimenea nu i-a pus, pățania mea o număr între prostiile din copilărie.

Cum, cum nu, destul că m'am pomenit și eă la școală. De și sërmanul meu tată eră cu prindere slabă, totuș avënd mare dragoste pentru învățatură și vędându-ș toamna câteva cară de cucuruz adunate, își făcea socoteala și cu un „Doamne ajută“ mai plecam pe un an la oraș. Numai pe un an, căci mai încolo Ddeș șcie ce va fi!

Așă toamnă după toamnă și eă trecusem peste a IV-a clasă gimnasială! Eram acasă pe „văcăciune“! Băgați de seamă că studiam în Blaș! Și eră potop de oameni învățați pe vremea aceea în satul nost. Eă cu Haramlampia Pilului în „Roma mică“; Ilaria Crețului în Aiud; Toma lui Bogdănuș în Alba-Iulia și Cocean mi-se pare în Oșorhei. Apoi lasă-me în pace, de nu puneam satul în tălpi, când ne întelnicam atăția „perde-vară“ deodată! Toată drăguța de diuă, cătu-i o di de vară, de dimineața pân' seara tot un haimana, și seara asemenea! Par' că eraă toate de foc în giurul căsi, așă nu-ți puneam mâna pe ceva! Eă mai împăcam pe tata cu câte un „Să se îndrepteze“ de țiuță biserica și eră bine și pace, căci în dumineca aceea nu se mai vorbiă în sat decât de „gura“ mea!

Fetele de seama noastră torceaă în ședetoare ședënd pe genunche, iar prietiniă din copilărie se numiaă țangăi și șcieaă purtă jocul și învêrti fata rotilă pe sub mână. Căci cu vremea eram înainte, numai cu minte cam zăbovisem puțin! Las' că nici noi nu mai eram „poțoale“, câtă vreme: „am onoare a me recomandă N. N. student de a cincea clasă gimnasială“ răsună cu vreme și fără vreme!

Și ce pacoste eră dacă ne plăcea și noue să mer-

gem în ședetoare, să ascultăm o doină din fluier sau să ridicăm un fus, scăpat cu vrerea, ce se rostogolise într'un șanț de alătura? Sau eră păcat, dacă Haramlampie se așternea pe bătă și pe loc își sciea niște „ponturi“ ca din carte? Nu de geaba învêtam în Blaș! Ș-apoi cine ș-a pus odată piciorul pe pământul Blașului, altele ca altele, dar una stă: mai înteu de toate se întoarce acasă călușeriă în toată forma! Și cu bătă ferecată, și cu përul rețezat, țpă-te copile! Șa numa.

— Dar unde-i isprava! Nu fiți nerăbdători; vedeți că m'am perdut! Aș vedé, cine nu s'ar perde când l-ai pune să-ți povestească o poveste atât de dragă?

Am diș că eram acasă pe „văcăciune“ și apoi precum v'am spus, cu vremea eram noi de-abinele înainte, numai cu mintea cam zăbovisem puțin, de aceea nici o mirare, dacă începuse a ne plăcé să privim cum lunecă luna pe albastrul fără margini.

— Șciți ce, — ne dișe Toma într'o seară la despărțire, — să ve spun o vorbă. În Alba-Iulia cunosc o copiliță frumoasă, cum alta nu șciă pe sub soare, și o chiamă Aurora. Numai de doué ori am vorbit cu Ea, înteu și la despărțire. Când ride, i-se fac doué gropițe în obraz și cu mine a ris; iar când am plecat, nu șciă cum de m'am întors și Ea stătea încă tot în poartă și se uită după mine. Haid să-i facem cu toții duminecă o „vizită“, doar sântem „ștudenți“ și-apoi șciă că nu o să ve pară reu!

Ca dintr'o gură: Se primeșce! Se 'nțelege de sine singur, că sântem „ștudenți“. Mai încape vorbă! La revedere!

N'am putut dormi toată noaptea! Eă me țineam mai chipeș ca cealalți și apoi planuri de cucerire începură a-mi frământă capul. În diua următoare — eră joi, — clasuri întregi am stat prapur înainte oglinđii. Mi-am despărțit përul în „frisură“ la dreapta, la stânga, mai spre mijloc, măi cătră ureche. Pălăria puțin pe ceafă, de-a cățeaua, ș-apoi trage bățete la complimente cu toate încovoșeturile, pân' ce me durea șira spinării. Degetul cel mic de la mâna dreaptă să-l ții la distanță de celelalte trei, pe cari le veți ține strins lipite, apoi: „am onoare a me recomandă N. N. student gimnasial superior“ și după fiecare vorbă a Ei „se 'nțelege de sine singur“!

Aceste elementare regule de bon-ton sânt indispensabile ori căruș student — de Blaș.

Ceialalți combatanți în taină tot așă se gândiaă ca și mine! O luptă latentă în pregătire. Concurența vitală!

Am ținut sfat și am hotărit: Duminecă dimineața la toaca de slujba mare să fim porniți. De la noi până la Alba-Iulia sânt patru poște, vom călători deci pe „zone“. Doué ore pe jos și de la halta „Decea“ până la portul dorit 15 cr. de persoană, așă dară tour-retour 30 cr. și cu asta am delăturat cea mai mare pedecă. Fiecare să se înzestreze în total cu 1 coroană; de mertic nu avem trebuință, căci ni se va da din prisosință. Considerând inse, că o parte a drumului o vom face „apostolorum“ pentru aranjarea toaletei neapărat de trebuință vor fi: un piepten, o oglinďă, o cutie de „wicks“, doué perii, una pentru uns și una de „glanz“! De toate aceste are să poarte grije Toma!

De oprit nu me putea oprî tata; aș fi plâns o vară întregă de mânie, că nu me lasă în vizită; numai când i-am pomenit de niște crițari, mi-a răspuns cam peste umër: „așă nu mere fêrtate; acasă de nici un folos, iar la drum cu pagubă; cine mere „pe vë-

Italiancă aducând apa.

duțe", mere pe omenie și n'are trebuință de bani, deci să ne vedem sănătoși!"

Eră p'aci, p'aci s'o daŭ pe dârnăite de nu observam un semn din partea mamei! — O păreche de pul și coroana eră la chimir! Ambiția de mamă nu sufere scădere la copiii sei.

După o noapte iepurească ne-am pomenit duminică! Am început din zori cu găteala, după cum ne-a fost înțelesul. Mai aveam de ales câteva fire din pěr, când iacătă-i" că intră: Ilarie, Toma și Cocean. Toți se prezentău de minune! Am remarcat pe Toma. De nasturele cel dintēiŭ de la jachetă avea atērnate periile de „wiks" înșirate pe o sforicică! Anumit i-a găurit tată-so periile la capete, ca să le poată înșiră și mai cu înlesnire atērnă de piept! Din buzunarul brațului stâng se vedea pieptenul, iar „wiks"-ul și doue batiste îi umpluseră buzunarul de din jos, cum umflă copiii la Crăciun beșica de porc!

Cocean, ungur cu nume românesc și din fire rumâneŭ! Purtă pe umăr într'un toŭag tăiat „ad hoc" o merindeață legată în patru cornuri, cuprinđend o fostănă de pâne și o bucată de slănină!

Fără multă vorbă: „Sănătate bună" și tălpășița!

La câteva sute de pași din satul nost a trebuit să ne desbrăcăm, căci soarele ne ardea în spate ca cu foc! Când sūntem în Vereșmort, cea dintēiŭ comună de la noi, rămân câțiva pași îndērēt și când colo ce să veŭi: Cocean avea în spate o baltă de unsură! Căldura soarelui i-a topit slăcina din merindeață și i-a umplut spinarea!

— Uite mă câtă unsură a slobođit unгурul; e gras al dracului! Cocean a trebuit să-și mănșe slănina, până ce noi ne făceam cărlig de ris!

Dar măreŭ înainte strănepoți ai lui Mihaiŭ, — cel fără păreche în vitejie, — căci se apropie Mirislăul și nu va bate în ți 3 ore când a Bělgradului cetate va fi recucerită!

Cu nebunul și cu cel îndrăgostit să nu te puŭ la drum, că n'asudă nici la deal, nici la vale și noi păream fără splină!

Ajungem la canton și luăm la cunoșcință, că peste o jumătate de oră trenul e aci. Deci pe lucru băteŭi, că nu-i timp de perdut. Cocean afundă de câteva ori găteala și umple troaca de lângă fântână. Toma desface periile de la jachetă, scoate „wiks"-ul, oglinda, pieptenul, săpunul și dă-i pe lustruite. Cât ai bate în pămînt eram ca cerceul.

— Stați! Tot succesul „visitei" noastre e nimicit dacă ne va vedé cineva dându-ne jos din cl. III. Încoace, se 'nțelege de sine singur, dar acolo nesmintit avem trebuință ca să ne admire lumea când măiestos vom coborî treptele cupeului de cl a II. Să ne impunem mai ales, că numai 7 cr. ne costă și bani avem ca pleava. Așá dară incolo 22 cr., incoace 15 cr., de 5 cr. „drame" și tot ne mai rămâne un plus de 8 cr.

Ca dintr'o gură: „Se primeșce"!

Nici nu se oprise bine trenul și conducătoriul clasei a III. și deschise o ușe poftindu-ne. Iși cunoșcea pe semne muștereiŭ; eŭ înse l-am cuprins într'o privire, în care mi-am descărcat întreg disprețul mândriei despectate și răspunđendu-i cu spatele am cerut clasa a II-a. Din ușă l-am mai săgetat odată pentru cutezanța lui.

În neastēmpărul nost, nu știŭ care nimereshce peste apartamentul de toiletă și apoi la năvală daŭi! Pe Cocean eră să-l sfășiem, căci nu eră chip să-l putem scoate din „budoire"!

În sfērșit după atăta obosală iată-ne în Alba-Iulia, ținta doririlor noastre. Trenul se opreșce și noi deasemenea ne oprim o secundă în ușa cupeului, lăsând timp de admirare publicului și apoi pășind grav de pe treapta penultimă cu o săritură elegantă atingem răbduriul pămēnt în vērful degetelor numai.

De la gară luăm poteca spre oraș. Doue ore după amiađi erau trecute și începuse a ne durea inima — de foame! La cel dintēiŭ dughean intrăm și fiecare: 10 „drame cu șpiț", apoi ață la pilărițele cu carne din piață. În frunte mergea Toma cu periile trāncălău de piept și după el Cocean cu pălăria în mână. Ungurul mai cuminte, voind să ne păcălească, ca să nu-și derangeze frisura, de la gară nu și-a mai pus pălăria pe cap.

Și mai đică cineva că nu-i unгурul cel mai cuminte om de pe pămēnt! Țiua bună se cunoașce de dimineața, đice Românul!

În mână cu pâne de 2, la mijloc crestată, iar în crestătură carne de 4, — ne retragem în parcul orășenesc, unde „more patrio" ne trāntim pe burtă și cu o poftă lazaronică petrecem puținul menaj alături cu o grupă de pārligarŭ!

Mai dăm și al treilea lustru ghetelor și apoi plecăm spre locul de unde pentru fiecare în taînă atât de galeș ne suridea „Aurora" viețiŭ! Toma pleacă înainte ca să ne anunșe înalta noastră „visită". Până la reînțoarcerea lui, noi ne-am retras sub pāretele căsii vecine, unde așteptam cu respirația înădușită semnul de năvală! Coșul pieptului meŭ resimțiă puternic bătăile inimei. De nu eram Român cu pieptul de a-ramă, se putea întēmplă ca să-mi sară inima din bāiere înainte de vreme!

Ușa porțiŭ se deschide și Toma apare ca scos din groapă. Vrea să ne povestească, dar fiecare vorbă i-se perde într'un sughit și deodată un dureros plāns îl copleșeshce!

— Nu se poate! Mama e bolnavă! Cu aceste s'a reîntors la prietenele sale în casă, lăsându-me pe mine în curte.

— Am onoare a me recomandă, — vagabund pe stradele Bělgradului, dimpreună cu dlor, tovarășii mei!

Toată după amiađa am umblat „gură cască". Curat vorba tatii, că mergem „pe vedute"! Țiŭ minte că am urcat un turn astronomic, unde ne-am indus numele într'o carte. N'am înțeles atunci murmurul pāzitoriului, cu care ne-a petrecut la despărțire. Acuma înse daŭ cu socoteala, că ce va fi bolborosit. Oh, dacă ar fi putut cetŭ pāzitoriul acela în sufletul și în punga noastră, sigur eră mai generos față de noi.

Incoace 22, îndērēt 15, de 5 đece drame, pâne de 2, la mijloc crestată cu carne de 4, poftim și faceŭi în cap socoteala! Adevērat! Numai 2 cr. mai aveam pe sufletul nostru.

Pe sate, în timp de vară toată tufa dá sălaș, dar la oraș nici tufe nu sūnt! Trenul pleacă abia mâne la 12 ore din ți! Ce să ne șcim face în cap de noapte? Cerul ardea cu bobotaie, stelele păreau scānteŭ și pāmēntul se 'nvērtiă nebuneshce în osia lui. Ne stelaŭ ochii — de foame! „E pur si muove"!

Unul intră, altul ese, și nu aflăm pe nim' acasă! Am umblat, — rabde-ve Dđeŭ — până după 10 ore din noapte. Vai de picioarele ostindite să poarte cap de ștudent.

Țiganul flimānd — joacă, unгурul ca de obiceiŭ — injură, Românul — stă plouat. Așá eram noi, că de nu, bucăŭi îl făceam pe Toma!

Colidând așa din casă în casă, ajungem la cașă-tul orașului de cătră Păclișa. Aici într'o căsușă cu pridvor locuia spălătorița lui Toma, toată nădejdea noastră!

— Am onoare a me recomandă N. N. ștudent, dimpreună cu dlor, tovarășii mei, și să faceți bine să lertați, că uite am vint . . .

— Acum, — nu face nimic. Aci în „târnaș” vom închide ușa peste gârliciu piviței, dar haîne de așternut deșu nu am de unde ve da; veți face cum îți putea.

— Se 'nțelege de sine singur că nu ne trebuie!

Abstrăgând de la împregiurarea agravantă, că eă am ajuns cu șoldul tocmai pe rățez, nu îți-aș fi putut închide un ochiș să-mi fi dat cât macu-i pe holarul nost.

De cătră diuă așpim o leacă de truda cea multă. Când me trezesc, Cocean ca 'n palmă! Înghioldesc pe Toma, înghioldesc pe Ilarie și le spun noutatea. Ne uităm în dreapta, ne uităm în stânga, când colo încată-l spânzurat într'un prun. Îl răsibise și acum mână, mână la prune verșii de nu-ș da doue!

Am fi făcut noi gură, dar nu ne prea vinea; mai bine ne-am prelinș și noi așa tiptil și ne-am atârnat de câte-o cloambă. Când eram în dricul culesului, numai ce aușim o melișă cu glas de cușitoașe venind dinspre casă.

— Iute mē, că uite o pus mâna pe un par! În graba mare Toma și-o uitat periile sub prun și Cocean s'o ales cu jacheta spintecată, dar gardu l-am trecut sănătoșii. Am întins apoi o fugă, tot să ne dăm sufletul, nu alta!

De ne prindea, mânăcam — o dragă de bătaie! Din clipita aceasta nu mai șciū cum se cade toate căte vor fi dat peste noi! Mi s'a înpăingenit mintea. Atâta șciū că ne-am dus oblu la gară și că lui Cocean i s'a făcut reū să moară de prune. Stomachul nost nici habar. Durduiă, că eră gol!

Când ne-am apropiat de satul nost, soarele tocmai apucase după deal și valea Murșului sclipiă într'o dungă de lumină. Fumul ce țșniă mai mult pe sub streșini decât prin urloașe, cuprinsese sătuleșul într'un învêliș plumbriū, ca un nor de vijelie!

AI noștri tocmai se aședară în giurul truchinei de stejar și veselii treceatū o sticlă unul de la altul mulțămînd lui Ddeșu pentru toate! Cum intru pe poartă, toșii imi sar înainte cu întrebări glumețe și alusiuni pișcătoare, cum e Românul din fire. — Acum te-am poșii cu noi, dar nu-ți vor plăcé bucatele noastre. P'acolo te vor fi ținut tot cu mânări domneșci, cum e data la „vêdute”! — „Nu ȳ-aii vêdut cum veniaū de plouașii; de bună seamă li-o fi dat cap de mătă și acum toșii se vor prăpădi după Ea!”

Ce ironie și cât sarcasm!

Astă vară aū trecut 9 anȳ de atunci. Călătoriam pe tren în societatea mai multor prietini. Când sūntem în gara din Alba-Iulia, ca un gând senin imi luminează fruntea, amintirea primei mele visite. Istorisirea pășaniei a stîrnit hohote, mai ales că eū și astădi, după 9 anȳ: „Am onoare a me recomandă tot ștudent”!

De atunci urêsc visitele! Cu deosebire visitele ce primesc! Nu pentru că m'ar deobligă la revanș, ci pentru că la mine „pe vêdute” vin de obiceiū — creditori!

Dușu.

Doine și Hore.

— Din cercul Vașcoș, Beinș și Celca. —

Frunchă verde suflă vântul,
Spune mândră ce țș-e gândul,
De ești verde ca pământul?
— Nu sūnt verde nici de-un bine,
Numai de dor de la tine,
Plânge inima-mi în mine,
Ca un copil de trei țile.

Spusu-mi-a frunza de fag,
Să ieū pe cine mi-i drag,
Spusu-mi-a frunza de prun,
Să iubesc și să nu spun,
Cine iubeșce și spune,
Nu-l răbdă Doamne pe lume!
Cine iubeșce și tace,
Veđi-l Doamne, dar dă-i pace!

Bate-l Doamne uritul,
Cum imi poartă inelul,
Nu mi-l poartă să mi-l dee,
Ci mi-l poartă să me țete (cete),
Dar decât l-aș luă,
Mai bine m-aș spânzură,
De redăcina cimbrului,
În mijlocul țergului,
Să se mire și țergul,
Ce șci face d-uritul,
D-uritul unde se lasă,
Acolo nu-i traiū 'n casă,
D-uritul unde se pune,
Acolo nu-s traieri bune.

Leagănă-te frunzuliță,
Că nu vine-al meu bădiță,
Plânge și tu cum plâng eū,
Ce-am iubit n'a fost al meu

Reū mi bănuesc de lume,
Și de badea că rămâne,
Reū-mi bănuesc de țară,
Și de badea că-l las țară,
Reū-mi bănuesc de sat,
Și de bade că l-am lăsat,
Negru-i badea și pălit,
Miru-me că l-am iubit!

Badea meu acum un an,
Dintr'un mēr ne săturam,
Dar acum să fie cu vica,
Nu ne-ar folosi nimica.

Pe cel deal pe cel colnic,
Mult se plânge un voinic,
Că de când s'a însurat,
Pâne bună n'a mânăcat,
Haine albe n'a purtat!

ȳnêrel me 'nsuraiū,
De muere babă-mi luaiū,
Nu mi-i cîudă că-i bêtrână,
Ci mi-i ciudă, că-i nebună.

SALON.

Gânduri și vise.

Poesii de Gheorghe Murnu, Iași 1898.

— Raport Academiei Române. —

Domnilor colegi,

Am cercetat de aproape cartea „Gânduri și vise“, colecțiune de versuri scrise de dl profesor Gheorghe Murnu, tipărită la Iași în 1898.

Dl Murnu, de origine macedo-română, ne dă în acest volum 68 de bucăți diverse, urmate de 32 anacreontice și una umoristică.

Lucrarea junelui poet merită toată atențiunea dvoastre și ca fond și ca formă. În zilele aceste de abject realism și naturalism, își face o adevărată plăcere cetirea versurilor *castigate* ale dlui Murnu.

Ca formă, versurile autorului sunt mai peste tot corecte, curgătoare, de un ritm foarte plăcut. Abia de poți releva vre-un vers mai puțin armonios ca :

Numai tu, mama-oftând din greu (Pag. 4),

Ori ca :

Sub spad'-atârnată-a durerii (Pag. 36.)

În privința rimei, e în genere foarte natural adusă, fără nici o pretențiune. S'ar putea ici coala să nu fi deplin mulțumit, dar foarte în rare locuri, bunăoară unde poetul rimează *vrca* cu *pururea* (pag. 80), sau unde, prin o licență poetică, face să rimeze *glexne* cu *lexne*, în loc de *lesne*.

Dar aceste sunt foarte puține și nu pot aduce o scădere reală meritelor operei.

Dacă prima bucată nu te satisface, dacă nu-ți place maritagiul sufletului mire cu durerea mireasă și dacă mai ales nu îți socoteală de împreunarea lor cu dragoste dușmănoasă, pentru ca să dea naștere unui prunc : *fermecata poezie* (aș fi preferit *fermecătoarea poezie*), apoi, după ce întorci pagina, intri pe căi admirabile, cari nu duc, precum te puteai aștepta, din prima bucată, la un pesimism negru, la un erotism asupra căruia trebuie să tragi velerii, ori la o înglodare a autorului în abjectele școale ale decadenței poetice.

Da, poetul cântă iubitelor sale, dar alături cu iubita inimei sale, ce dragi, duioase și sfinte simțiri nu umplu inima tinărului poet, amintirile de mama lui și acele de patria lui de naștere :

Acelaș dor, acelaș gând,
Ca doica pe-un copil, me poartă
La draga ce-am lăsat plângând,
La mama cu nădejdea moartă.

Și poetul împreună pe lira sa cântarea ambelor femei. Despărțirea de mama sa îi dă accente în adevăr tinere, duioase. Cu ochii inimei el o vede și-i dice :

Spre dealuri pasul și-l îndrepti,
Rămâi cu ochii duși în zare ;
De geaba 'ntrebî, de geab' aștepti
Pe cel perdut în depărtare.

Pe mama și țara sa de naștere le visează cu drag poetul.

Iată cum la pagina 116 le cântă pe amândouă :

Te caut, ca 'n vis, cum te pierzi
Departa, în vânăta zare,
Cu codrii tei pururea verzi,
Cu lunca ta plină de soare ;

Cu glasuri de clopot adânci,
De buciume și de cavale ;
Cu albe isvoare din stânci,
Cu turme mai albe pe vale.

Lungi șiruri de case mi-apar
Pe-o gură de plai, ca 'n poveste ;
Acolo-i un punct solitar,
Acolo căsuța mea este !

Căsuța uitată de mult,
Cu groapa-i pustiului pradă ;
Copil, eu me văd și m'ascult
Sub streșina ei, prin ogradă.

De câte ori, îngândurat,
Sta bunul proptit de-un părete,
Și eu, ascultându-l mirat,
Priviam la căruntele-i plete !

Și mama țesea în răsboi, în
Doinindu-mi viers dulce de jale ;
Măicuță, te văd cum te 'ndoi,
Strângându-me 'n brațele tale !

Și tata venia din străini ;
Și 'n casă eră sərbătoare,
Și 'n dealuri cu miros de pină
Și 'n valea cu miros de floare.

Iar mîei ardeau în frigări,
Și hora prindea să se 'nșire
Cu fete, flacă și cântări ...
Acolo erai, fericire !

Acolo — în strîmtul hotar,
Sub simpl'a păstorului halnă —
Tu mult căutato 'nsedar,
Domniai zîmbitoare și 'n taia,

Fugind de-a palatelor bolți,
Tu stat-ai, de farmec cuprinsă,
Sub sfânta icoană din colț
Și candela vecinic aprinsă.

Și tors-ai pe prispă fuior,
Cântat-ai din fluer la turmă ;
Iar eu m'am tot dus călător,
Să caut în lume-a ta urmă !

De sete și trudă invins,
Spre tine 'ntind brațele iarăși ;
Copii, noi tovarăși ne-am prins,
Să fim și la moarte tovarăși !

Domină totuș versurile de iubire în opera dlui Murnu, dar acestea sînt cadruri frumoase nu numai pentru simțiri erotice, ci și pentru minunate paste, ca în bucata „Sub streășina căsuței mele“ :

Sub streășina căsuței mele
Cântat-aŭ blânde rîndunele;
Nu scîi, cântat-aŭ rîndunele?
Saŭ fost-aŭ visurile mele?

Acuma-î casa mea pustie!
În horn îmi cântă vijelie;
Îmi cântă vijelie oare?
Saŭ cântă inima-mî ce moare?

Poetul își cântă „Trăitele doruri“ :

Trăitele doruri și păsuri
Prin gând le petreci înc'odată,
Și-atîta de clare s'arată,
Că 'n ritmice vorbe le măsuri.

Le-așeși în frumoase contururi,
Ce-aușul, vederea încântă;
Și 'ntrebî, după truda ta sfîntă;
Muri-vor?

— Trăi-vor de-apururi?

La întrebarea aceasta a poetului eŭ nu pot răspunde decît că sînt din ele cari merită să trăiască, dar sînt din ele — cu plăcere constat cele puține — cari pot să dispară fără pagubă pentru evoluțiunea noastră culturală și poetică.

Totdeauna vor plăce poezi ca: Arde lampa, Speranța, Amintirea ta, Din țeri străine, În depărtare, În scrin, Sub streășina căsuței mele, Libertate, În școală, Primăvara, Țerii mele, etc. Dar nu-î de lipsă să se înmulțească versuri erotice prin cari poetul să amintească iubitei sale că :

Acî 'n singurătatea verde
I-ai spus iubire-adîncă;
Pe pieptul tîu îi simți povara,
Pe gura-î gura-î încă.

„Naturalia non sunt turpia“ dar nu-ș au locul într'o carte de poezii, care urmărește alt ideal decît procreațiunii legitime saŭ nelegitime. Cu asemenea descrieri erotice nu ajunge poetul la glorie. Ênsuș dl Murnu ne spune că a bătut în poarta gloriei (pag. 6), dar tot el bine știe că :

Iar gloria-î frumos palat
Imprejmuit cu zid de-aramă
Și-acelora ce 'n poartă-î bat
Le cere vieața 'ntreagă vamă.

Și tot dl Murnu ne spune că :

Scrii atîția 'n catastihuri
Îlilnicele daraveri,
Eŭ am scris în aste stihuri
Ale inime averi.

În adevăr ale inimei frumoase averi le cântă ju-nele poet și cântarea lui drăgălașă, în bună limbă românească, nu poate decît să fie lăudată de critic și bine primită de Academia Română.

V. A. URECHIA.

Dr. D. P. Barcianu.

— Portretul pe pagina primă. —

În marea operă a înaintării noastre culturale, profesorii și învățătorii aŭ un rol de frunte. De aceea, cu bucurie putem constată, că corpul didactic românesc se avîntă din ce în ce mai mult la un nivel mai nalt. Între fruntașii acestui corp se află și bărbatul al cărui portret ilustrează pagina de frunte a revistei noastre.

Dl D. P. Barcianu s'a născut în Rășinari la 1847. Ș-a făcut studiile în Sibiiŭ, cu succes eminent, încât ministrul de culte și instrucție publică l-a trimis în 1869 în Germania să studieze organizația școalelor populare. În anii 1870—74 a studiat apoi la universitățile din Viena, Bonn și Lipsca, pedagogia și științele naturale.

Întorcîndu-se în patrie, la 1876 a fost numit profesor la institutul pedagogic-teologic din Sibiiŭ, post ce-l îndeplinește și astăzi.

La înființarea școlii civile de fete a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, a fost cînta timp și director al aceleia.

Asemenea a îndeplinit mai mulți ani și postul de secretar al II al Asociațiunii.

Pe terenul literar s'a afirmat cu următoarele lucrări: 1, „Untersuchungen über die Blüthenentwicklung der Onagraceen“ Hermannstadt, 1874; 2, „Elemente de istoria naturală“ Sibiiŭ, 1881—84, în două cursuri; 3, „Lucrul de mîna în școalele de băeți și în institutul pedagogic“ Sibiiŭ, 1885; 4, „Istoria naturală în școala poporală“ Sibiiŭ, 1890—1891.

A prelucrat scrierile reposatului seŭ părinte și anume: 1, „Vocabular român-nemțesc“ și „Wörterbuch der roman. und deutschen Sprache“ Sibiiŭ, 1880 și 1888; 2, „Gramatica germană“ Sibiiŭ, 1896.

A redactat un an de zile, la 1891, „Foaia Ilustrată“, editată de institutul tipografic al „Tribunei“ care inse s'a izbit de indiferența publicului cetitor românesc.

La 1898, cu ocasiunea aniversării a 25-a de la moartea lui Șaguna, la serbarea din Sibiiŭ a pronunțat discursul festiv, care s'a pulicat apoi și în broșură și care i-a produs bine meritate laude.

Sentimentele sale naționale l-aŭ atras și în politică. Ales în comitetul partidului național, a fost și dînsul țîrit pe banca acușărilor în procesul Memorandumului, apoi condamnat și închis cu alți colegi ai seŭ la Vaș.

Actualminte, afară de catedra sa, il preocupă conducerea Reuniunii învățătorilor români gr. or. din părțile Sibiiului și redactarea publicațiunii „Foaia Pedagogică“ înființată de câțiva ani cu alți colegi ai seŭ.

LITERATURĂ.

Știri literare. Dl Delavrancea va scoate în cîrînd într'un volum discursurile sale politice. — Dșoara Maria Popescu, tinera poetă din Ploesci, va publică acolo un volum de poezii. — Dl Costache Caragiale a scos la lumină în Bucureșci o fantasmă în versuri, intitulată „Eminescu murind“.

Heine în românește. În toamna aceasta va apare un volum de poezii de-ale genialului Heine, traduse în românește de colaboratorul nostru dl Stefan O. Iosif. Colecția aceasta va fi precedată de o biografie a lui

Heine, scrisă de alt colaborator al nostru dl Il. Chendi. Fiind că în Germania se fac chiar acum pregătiri pentru aniversarea nașterii mult apreciatului poet, socotim că volumul ce anunțăm va fi o plăcută surprisă pentru publicul nostru cetitor. Drept specimen publicăm una din aceste traduceri în nr. acesta al revistei noastre.

La chestiunea de a simplifica ortografia română. Dorința tuturor oamenilor cu carte este de a stabili o ortografie cât mai simplă, ca astfel ea să poată trece mai ușor în masele populației, care n'are vreme sa-și privilegia a învăța gramatica cu mulțimea de reguli și excepțiuni. Iată rostul pentru care toate popoarele tind spre fonetism și pentru care și noi Românii am adoptat acest sistem de scriere. Cu chestiunea simplificării ortografiei se ocupă și o broșură ce primirăm zilele trecute de la dl Ilie Trăila, avocat în Oravița, care ș-a intitulat lucrarea, conform modificării ce propune în scriere: „Simplificarea graficii și ortografiei”. Lucrarea a apărut întâi în Almanahul Reuniunii învățătorescilor din diecesa Caransebeșului, de unde apoi s'a tras și în broșură. În introducere, autorul ne spune, că ortografia numai atunci se înalță la valoarea sa adevărată, când și poporul de rând se poate folosi de densa în aceeași formă, ca și omul de litere și o poate practica după reguli simple, logice și pricepute de mintea sa naturală. Purcedând din acest punct de vedere, se declară adept al pur-fonetismului. Întrând în tratarea subiectului său, spune că trebuie să scriem așa precum pronunță majoritatea poporului; astăzi în cea mai mare parte așa se practică scrierea, ca și când ortografia ar fi terenul unde să arătăm originea noastră și să paradăm cu vaste cunoștințe limbistice; de aceea poporul cumpără și cetia relativ mai multe cărți tipărite cu cirile decum se întemplă acum cu cărțile tipărite pe podopii fonetico-etimologice; pentru că poporul silabisează și dacă îi dai o carte în mână, pe care el numai cu greu o poate descifra, cum poți cere să aibă dragoste cătră carte și să se îndulcească de chipul ei, când bietul are dublu chin, cu forma și cu cuprinsul. Autorul stăruie dar, între altele, să se scrie: omu și nu omul, pentru care aduce drept exemple: Ochiu-mă vede, omu-î robu 'ndatinării, codru-î frate cu Românu, Câmpulung, Negru-vodă. Graficii, în loc de grafii; Ortografii în loc de ortografie; micimi în loc de micimii; iubiri în loc de iubirii. Propune să se scrie: sa dus, lam văzut, mi bine, ochiumi rîde, făcendumise etc. Și vrea, foarte bine, să se însemne deosebirea între vorbele ca: mână și mână, mâna și mână, precum și între, de exemplu, luă leu și-l beu. Toată lucrarea e rodul unor meditații serioase. Și se încheie astfel: „Dați Românului o grafică ușoară și o ortografie simplă, și-l veți face dornic și iubitor de carte, altcum — nu!”

Amicul Poporului. Dl Titu Vuculescu, pretor în Pecica, comitatul Arad, a scos la lumină în Arad, tipografia „Tribuna Poporului”, o carte foarte potrivită pentru trebuințele poporului nostru. Lucrarea sa poartă titlul „Amicul Poporului” și are menirea să fie un sfătător al poporului în cauze administrative și judecătorești. Autorul, însuși în serviciu public administrativ, știe de ce cunoștințe are nevoie poporul, de aceea a explicat legile cele ce în deosebii îl pot interesa. Explicările sale sînt ilustrate în multe locuri cu exemple, cari ușorează înțelesul. Peste tot, cartea e scrisă în o limbă populară, încât orî care om din popor o poate pricepe bine. De aceea dl Vuculescu a făcut poporului un bun serviciu și lucrarea sa merită spriginire.

TEATRU.

Teatrul Național din București. *Tudorache Sucitu*, piesă originală în 3 acte de dnii V. Toneanu și Ar. Marinescu, e prima lucrare originală nouă, care s'a jucat în Teatrul Național în stagiunea aceasta. Piesa n'are absolut nici o valoare literară, dar e scrisă pe gustul publicului bucureșcean, de aceea a avut succes. Eroul piesei, Tudorache Sucitu, e un ursuz purure nemulțumit. El are un frate mai mic care iubește pe Marieta, fiica lui Albescu, un amic bun al Sucitului, — și pe copila sa Elena care iubește pe un tinăr foarte cum se cade, George. A fost de ajuns ca Tudorache să audă de acestea pentru a se opune și a iscodi o altă combinație. Hotărăște ca copila sa să ia pe un bălbăit, un tip de guguman, Bolbovic, iar pe Marieta s'o păstreze pentru sine, aceasta pentru a nu-și schimba sistemul de a se opune totdeauna. Aceste combinațiuni ale lui Tudorache pun în consternare pe toți. Cum înse el avea ca ampoliat pe Iliuță, un pișicher și jumătate, — nu de giaba studiasse el mimica la conservatorul de declamație, — acesta urzește o intrigă din care rezultă că: Marieta, — fată casnică și cu apucături de despot asupra slugilor cum i se păruse lui Tudorache, — îi apare acum ca o cochetă, risipitoare și plină de fumuri. Multumită intrigelor Tudorache, se răsgândește și vrea să aranjeze lucrurile ca la început Toți sînt mulțumiți, dar de teamă ca să nu se întoarcă iar Tudorache, par nemulțumiți. Cu modul acesta isbutesc toți în dorințele lor. — *Jucătorii de cărți*, o nouă piesă în patru acte de colaboratorul nostru dl Haralamb G. Lecca, s'a jucat întâia-ori marți la 19/31 octombrie și a avut un succes strălucit.

Dșoara Agata Bârsescu la Sibiiu. Înainte d'a-și începe debutul în limba română în Teatrul Național din București, dșoara Agata Bârsescu a jucat în săptămâna trecută de trei ori cu trupa germană din Sibiiu, unde, ca totdeauna, a fost întâmpinată cu multă căldură de tot publicul.

Moceanu la Paris. Cetim în diarele bucureșcene, că veteranul profesor de gimnastică din București ardeleanul Moceanu e pe cale de a face angajament cu doi impresarii francezi pentru a jucă la expoziția din Paris dimpreună cu elevii săi, dansorii naționale românescul.

Mounet Sully la București ș-a terminat debutul cu tragedia „Cid” jucată la Teatrul Național; sala înse n'a fost tocmai plină. Marele artist a obținut un succes mare. Artiștii Teatrului Național au făcut decanului Comediei franceze, la sfârșitul primului act, călduroase omagii, acoperindu-l sub florii. Mounet-Sully a fost foarte mișcat de acest sincer omagiu colegial.

Nottara despre Duse. Geniala artistă Eleonora Duse, care a debutat de curând în București, a rugat și pe dl C. Nottara, distinsul artist al Teatrului Național, să-și formuleze părerea asupra jocului ei, în albumul în care își adună opiniunile și impresiunile celor mai mari artiști. Dl C. Nottara a scris următoarele rânduri: „Duse va rămâne incarnațiunea superioară și inimitabilă a artei sale. Desfid pe orî cine să poată prinde gradațiunea crescândă prin care artista ajunge să arunce un fior în public. Fără să-și dea seamă, publicul e silit să admire această puternică fire artistică cu temperament febril, o voce simpatice și cu o mimică extraordinară. E o fermecătoare care își încântă numai decât victima: plângi din cauza lacrimilor ei, riđi de bucuria ei, suferi din cauza suferințelor ei. Te simți cuprins din toate părțile, copleșit, sufocat,

răsculat, ușurat și zdrobit de gama pasiunii, pe care o interpretează cu toată rigoarea psihologiei moderne. Măestria cu care mănuește dalta spre a-ș sculpta rolurile, e un lucru atât de minunat și de personal, încât ori și ce alt artist ar îndrăzni să își apropieze pentru interpretația sa individuală un procedeu identic, n'ar rămâne decât cu neputința și cu desilusia unei sforțări zadarnice. Estetica ei, dusă până la culmea simplității, o face încă mai statornică, mai solidă în gesturile și mișcărilor sale. Duse e modelul viețuitor și deservită pentru psiholog, pictor și literatură, pentru că în resfrângerile suferinței care vibrează în sufletul ei artistic — cu toată disparițiunea crizei, se găsește încă izvoare pentru a scoate în relief arta lor proprie. Într'un cuvânt, Duse e cel mare eveniment al artei dramatice în acest sfârșit de secol*.

Piesă nouă. Dl Ludovic Dauș a prezentat comitetului Teatrului Național din București o piesă nouă: „Vis perdut“ care va fi citită zilele aceste în comitet.

MUSICĂ.

Opera „Neaga“ de Carmen Sylva, musica de Hallström, pe care o anunțăm în nr. trecut, pentru stagiunea aceasta a Operei române din București, se va juca cu decoruri făcute anume. Pentru montarea acestei opere dl Aslan, directorul scenei, împreună cu dnl Romeo Girolamo, pictorul teatrului și Berger, șeful atelierului de costume, au vizitat salinele de la Slănicul din Prahova și localitatea Rucărul, din Mușcel. Aceasta spre a se montă cât se poate de exact opera „Neaga“ care reprezintă în unele acte interiorul unei saline și localitatea Rucărului.

Metodă de vioară. Dl Gh. A. Dinicu, profesor de vioară la conservatorul de musică din București, a dat la lumină o „Metodă de vioară“. Meritul acestei metode e simplitatea ei, ce o face accesibilă tuturor carei sunt la începutul studierii acestui instrument. E tipărită elegant și luxos la Lipsca.

Concert la Bistrița. Reuniunea română de cântări din Bistrița va da la 5 novembre acolo un concert sub conducerea dirigentului propriu dl Traian Bratescu. După concert va începe petrecerea cu dans.

PICTURĂ.

Expoziție de pictură în București. Anul acesta ministerul instrucțiunii publice din România va deschide la București o expoziție de pictură la Ateneu, independent de expoziția de pictură, de unde se vor alege tablourile pentru marea expoziție din Paris. Expoziția se va deschide după 20 octombrie v. (1 novembre n.)

SCULPTURĂ.

Bustul principesei Elisabeta. Dl Oscar Spete, cunoscutul sculptor din București, a lucrat în marmură bustul principesei Elisabeta. Sculptura, precum aflăm din „Drapelul“, este executată admirabil. Dl Spete a dus bustul la Sinaia și l-a arătat principelui Ferdinand și principesei Maria. Săptămâna viitoare bustul va fi expus la Ateneul din București, unde îl va pute vedea lumea în fiecare zi.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Conferențe învățătoresci în archidieceasa Sibului. În districtul Sibiu conferența învățătorilor s'a ținut la 14/26 și 15/27 octombrie, la Sibiu, fiind comisar consistorial dl dr. V. Bologa; a asistat și în. Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu, Pr. Cuv. Sa archimandritul dr. Ilarion Pușcariu și dnl Z. Boiș, N. Cristea, I. Papiu și dr. Roșca. — *La Brașov* conferența învățătorilor, din protopresbiteratele Brașov, Bran și Trei-Scaune, s'a ținut la 14, 15 și 16 octombrie st. v., fiind comisar consistorial părintele dr. V. Saftu. — *La Cluș* s'a ținut întrunit la 26 și 27 octombrie n. învățătorii din protopresbiteratele Cluș și Turda; comisar consistorial, dl Gr. Pletos, profesor la Năsăud. — *La Reghin* conferența s'a ținut sub conducerea dlui Elie Cristea, comisar consistorial.

Adunări învățătoresci. *La Nădlac* în 8 novembre n. se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor gr. or. români din protopresbiteratul Aradului, sub presiul dlui Samson Lugoșan, secretar dl George Petrovici. — *La Moroda*, în 30 și 31 oct. n. s'a ținut în adunare învățătorii români gr. or. din protopresbiteratul Boroș-Ineului.

C E E N O U.

Hymen. *Dl Ioan Mercea*, notar în Albert, comitatul Cenad, s'a fidațat cu dșoara Mărioara Mureșianu, în Jupani, la 10/22 octombrie. — *Dl Dimitrie Sucu*, învățător în Secian, s'a logodit cu dșoara Ecaterina Vuia din Lipova. — *Dl Traian Hădărcan* din Sânger se va cunună cu dșoara Maria Sucu la 5 nov. n. în Buza. — *Dl Romul Nicolin*, învățător gr. c. în Semlac, s'a logodit cu dșoara Aloisia Görög, fiica dlui Paul Görög, asemenea învățător în Semlac.

Archiducesa Stefania se mărită. Diarele scriu de mai multe săptămâni, că archiducesa Stefania, văduva moștenitorului de tron Rudolf, se mărită. Șcirea a fost apoi demințită, de aceea noi n'am luat cunoștință de ea. Acum inse se anunță pozitiv, că archiducesa e mireasă, mirele este un conte Lonyay, fost atașat de ambasadă. Densul, fiind protestant, a trecut la catolicism, și căsătoria se va săvârși în curând la Londra. Tatăl archiducesei, regele Belgiei, nu recunoaște acest măriț și nu va mai da fetei sale nici un apanagiū. Monarcul nostru, la rândul seū, nu se opune, va da norei sale un apanagiū de o sută de mii de florini pe an; archiducesa inse renunță la toate drepturile sale de succesiune la tron. Părechia nouă va locui în Ungaria, la moșia mirelui.

Medicii români și italieni. Doi medici din Roma, sub impresiunea entuziasmului, ce a produs la Roma depunerea coroanei de bronz la Columna lui Traian și cuvântările rostite cu acea ocaziune, au adresat medicilor de la spitalul principal din România o carte poștală, exprimându-și admirațiunea pentru Români, cari își afirmă originea latină, prim urmare strinsa înrudire cu Italia și cu celelalte popoare de aceeaș ginte. La aceasta scrisoare, medicii români din București au răspuns prin o adresă colectivă, trimițând salutări tuturor medicilor italieni, revindcând latinitatea pentru conaționalii lor și declarându-se urmași ai coloniilor lui Traian, de acelaș sânge cu italienii.

Memoria lui George Candrea. Mai mulți prietenii și colegii ai reposatului dr. George Candrea, fost

Noii inginer român. Dl *Daniil Gabor* din Voila de lângă Făgăraș a făcut la 16/28 octombrie n. înaintea unei comisii de specialiști la tabla regească din Cluș examenul de liberă practică de inginer în ale comasării.

O nouă reuniune economică română. Fruntașii români din Orăștie și împregiurime au hotărât mai de mult să înființeze și ei o reuniune economică după modelul Reuniunii agricole române din Sibiu. S'au și făcut statutele, care în cele din urmă au fost aprobate, ștergându-se cuvântul „română”. Săptămâna viitoare se va ține adunarea generală constituitoare. Noua reuniune se va ocupa în deosebi de îmbunătățirea agricolă, dar se va interesa și de răspândirea comerțului și a meseriilor. Înființarea acestei reuniuni s'a inițiat cu prilejul jubileului de 10 ani al institutului „Ardeleana”. Atunci, dl dr. Ioan Mișu, directorul executiv al acestui institut, a făcut propunerea ca în locul altor serbări să se pună temelia unui fond pentru o reuniune economică-industrială; un fond de 5000 fl., dotat în curs de 5 ani cu câte 1000 fl. Propunerea s'a primit și Reuniunea are deja un fond de 3000 fl.

Conferințe naționaliste. Comitetul „Ligei culturale” secțiunea T.-Severin, a decis să organizeze într'acele oraș, un ciclu de conferințe după următorul program: Dl C. Armașu: „Rolul Românilor în Orientul Europei”; Dl St. V. Nanul: „Educațiunea națională”; Dl Const. N. Tanoviceanu: „Amicii și vrăjmașii țării naționale”. Dl D. C. Bungețianu: „Despre patriotism”. Conferințele vor avea loc, cu începere de mâine Sâmbătă 23 Octombrie a. c. și următoarele din două în două săptămâni, în sala de gimnastică a liceului „Traian”.

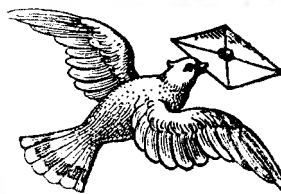
Bal românesc în Timișoara. Damele române din Timișoara-Fabric vor aranja la 16 novembre bal în

Fabrikshof, în folosul elevilor săraci ai școlii române de acolo. Presidenta comitetului aranjator e dna protopopeasă Maria Puciți, secretara dna I. Muntean și casiera dna Maria Gherdan.

Rușii emigrează din Dobrogiă. Se dă ca sigură știrea, că două mii de Ruși din județul Tulcea au cerut protecția imperiului rusesc spre a pute părăsi acest județ și să se stabilească în Basarabia.

Au murit: *Emanuil Mistică*, jude de tribunal în pensiune și avocat în Buteni, la 30 octombrie, în etate de 74 ani; — *Ludovic Venter*, paroc gr. c. în Geenyete, diecesa Orăștie-mari, la 27 octombrie, în etate de 68 ani; — *Mihail Mangra*, învățător pensionat, în Tileagd, Bihor, la 5/17 octombrie, în etate de 55 ani; — *Emilia Popa* năc. Vașca, socia învățătorului Romul Popa din Leș, Bihor, la 12/24 octombrie, în etate de 19 ani; — *Elisa Alda*, soția preotului Vasiliu Olariu din Zarand, la 16/28 octombrie.

Poșta redacției.

Cluș. Despre cartea aceea am publicat deja o dare-de-seamă destul de amănunțită.

Cluș. Nicu. Ai avut dreptate. Cele trimise nu sânt poezii, ci numai niște versificații.

Furtuna vieții. Dacă vrei să izbutești, caută-ți subiectele în viața care se petrece în giurul dtaie și pe care o cunoști; nu te avântă prin saloane de contese, pe unde n'ai umblat de loc. Mai potrivit ar fi, dacă ai adună poezii și povești din gura poporului, fără să schimbi nimic și fără să adaugi nici un cuvânt de la dta.

Din diarul unei fete și Mărturisire. Regretăm că nu le putem întrebuița. Poate altele mai târziu, dacă veți găsi subiecte vrednice de scris.

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDAS NR. 296 b.)

PRIMARIA COMUNEI BUCURESCI

Direcțiunea Comptabilității

SITUATIUNEA

Veniturilor comunale la 30 sept. 1899 comparativ cu acelea din perioada corespunzătoare a anului 1898—1899

Capitolul	NATURA VENITURILOR	Evaluarea bugetară anuală 1899—1900	INCASĂRI		DIFERINȚE	
			1899—1900	1898—1899	Plus	Minus
I. Venituri ordinare						
1	Venituri directe	1440700	472291	468673	3617	79
2	„ indirecte (accise)	8177200	3633195	3787624		154428
3	„ din bunuri comunale	641500	397629	403551		5921
4	„ servicii comunale	1236500	690570	680778	9792	22
5	Subvențiuni	561252	279096	281976		2880
6	Contribuțiuni pentru drumuri	1615000	648821	651811		2990
II. Venituri extra-ordinare						
7	Venit. cu destinațiune specială	160875	81456	99839		18383
8	Diferite venituri	116000	34920	72532		37612
—	Rămășițe din exercițiului închise	—	19869	63471		43601
	Total	13949027	6257851	6510259	13410	01
						265818

Se certifică

Minus 252408.36

p. Director C. Demetrescu.

p. Șeful biuroului scriptelor C. Catzian.